

Proizvodnja

- Proizvodnja se odvija v podjetjih
- Proizvodna funkcija
- $Q = f(\text{kapital, delo, material})$
- Tabela 7 – 1:
- Stalni, spremenljivi in celotni stroški

Stroški

- Stroški so cenovno izraženi potroški inputov
 - Obraba strojev
 - Stroški dela
 - Energija
 - Materiali
 - Storitve
- Razlikuj:
 - Stroški
 - Odlivi
 - Investicije

Naravne vrste stroškov

- Stroški zgradb, strojev, opreme
- Stroški surovin, energije, sestavnih delov
- Stroški storitev
- Stroški dela

- Razlikuj:
 - Stroški
 - Davčno priznani stroški

Stroški materiala

- Osnovni material
- Pomožni material
- Stroški energije
- Stroški pisarniškega materiala
- Stroški strokovne literature
- Stroški delovnih oblek
- Stroški drobnega inventarja
- Stroški kala

Stroški storitev

- Proizvodne storitve
- Prevozne storitve
- Najemnine
- Oglaševanje
- Zavarovalne premije

Stroški amortizacije

- Časovna ali funkcionalna amortizacija
- Ne amortiziramo
- Zemljišč
 - Sredstev ki nimajo več vrednosti
- Razlikuj
 - Odpisana sredstva
 - Neuporabna sredstva

Stroškovna mesta

- Mesta, kjer nastajajo stroški
- Podjetje določi število stroškovnih mest
- Vsak strošek se knjiži na ustrezno stroškovno mesto
- Seštevek stroškov na stroškovnem mestu pokaže koliko stroškov povzroča neka dejavnost
 - Nabava
 - Računovodstvo
 - Obrat družbene prehrane

Stroškovna mesta

- Stroški nastajajo na stroškovnih mestih
 - Proizvodnja
 - Proizvodna linija
 - Kontrola kakovosti
 - Uprava
 - Nabava
 - Prodaja
 - Finance
 - Računovodstvo

Razdelitev stroškov po stroškovih mestih

- Direktni stroški
 - Stroški materiala
 - Stroški izdelavnega dela
- Indirektni stroški
 - Amortizacija
 - Najemnine
 - Zavarovalne premije

Celotni stroški

- Stalni stroški
 - Najemnine
 - Plače uprave
 - Pogodbena plačila za opremo
- Spremenljivi stroški
 - Stroški materiala
 - Stroški storitev
 - Stroški dela na proizvodni liniji

Celotni stroški in mejni stroški

- Mejni stroški
- Tabela 7 – 2
- Mejni stroški so dodatni stroški, ki jih povzroči proizvodnja dodatne enote outputa
- Mejni stroški za dodatnega potnika v letalu
- Mejni stroški za dodatno tono bombaža

Povprečni stroški

- Povprečni stroški na enoto
- Povprečni stalni stroški na enoto
- Povprečni spremenljivi stroški na enoto

Povprečni stroški

- $AC = TC / q$
- $AVC = VC / q$
- $AFC = FC / q$
- $AC = AVC + AFC$

Pravilo najmanjših stroškov

- Če želi podjetje proizvajati izbrano količino z najnižjimi stroški, naj kupuje inpute, dokler se ne izenačijo mejni proizvodi na tolar, porabljen za vsak input

Pogoj najmanjših stroškov

$$\frac{\textit{mejni_proizvod_L}}{\textit{cena_L}} = \frac{\textit{mejni_proizvod_A}}{\textit{cena_A}}$$

Kombinacija najmanjših stroškov

- Tabela 7A – 2
- Optimalna kombinacija stroškov
- “zadnji tolar porabljen za nakup inputa L prispeva k outputu toliko kot zadnji tolar porabljen za nakup inputa A”

Povpraševanje in ponudba

- Povpraševanje
 - Ponudba
 - Tržno ravnoesje
 - Premiki
 - Primeri
-
- Literatura: Samuelson 3. poglavje

Povpraševanje

- Povpraševanje: razmerje med tržno ceno dobrine in količino povpraševanja po tej dobrini
- Razpredelnica povpraševanja
- Krivulja povpraševanja
- Tržno povpraševanje

Zakon padajočega povpraševanja

- Ko tržna cena izdelka naraste (ob predpostavki, da se ostali elementi povpraševanja ne spremenijo), kupci kupijo manjšo količino tega izdelka.
- Razlaga:
 - Učinek substitucije (nadomestitve)
 - Učinek (realnega) dohodka

Dejavniki povpraševanja

- Dohodek
- Število prebivalcev
- Cene povezanih dobrin
 - Substituti
 - Komplementi
- Potrebe, navade, okusi
- Sprememba dejavnikov povpraševanja spremeni (krivuljo) povpraševanje

Ponudba

- Ponudba kaže razmerje med tržno ceno in količino, ki so jo proizvajalci pripravljeni proizvesti in prodati (pri nespremenjenih drugih dejavnikih)
- Razpredelnica ponudbe
- Krivulja po ponudbe

Dejavniki ponudbe

- Stroški
 - Tehnologija
 - Cene inputov
- Cene povezanih dobrin
- Politika vlade
- Sprememba dejavnikov ponudbe spremeni (krivuljo) ponudbo

Konkurenčno ravnotežje

- Ravnotežje se oblikuje pri ceni, pri kateri je količina povpraševanja enaka ponujeni količini
- Ob ravnovesni ceni lahko vsi kupci kupijo kolikor želijo, vsi prodajalci lahko prodajo, kolikor želijo (clearing of the market)
- Ravnotežna cena se oblikuje v presečišču krivulj povpraševanja in ponudbe

Premiki (krivulje) povpraševanja

- Povečanje (v desno)
- Zmanjšanje (v levo)

Premiki (krivulje) ponudbe

- Povečanje (v desno)
- Zmanjšanje (v levo)

Uporaba teorije povpraševanja in ponudbe

- Ekonomika kmetijstva: omejevanje pridelave
- Učinek (prevalitev) davka
- Racioniranje s cenami
- Predpisane Najvišje cene:
 - Minimalna plača
 - Nadzor cen energije
 - Črna borza

Tržna struktura (oblike konkurence)

- Število kupcev in prodajalcev
- Stopnja diferenciacije (razlikovanja) blaga
- Mobilnost proizvodnih faktorjev
- Informiranost
- Racionalnost (homo oeconomicus)

Oblike tržne konkurence (tržne strukture)

- Popolna konkurenca
 - Veliko število kupcev in prodajalcev
 - Mobilnost proizvodnih faktorjev
 - Homogen proizvod
- Prosta konkurenca
 - Mobilnost faktorjev
- Monopolistična konkurenca
 - Mobilnost proizvodnih faktorjev
 - Diferenciran proizvod
- Duopol: dva ponudnika
- Monopol: En prodajalec